

ρ άρετρι, είτα δέ τροπή τοῦ ρ εἰς λ κατ' άνομ. άλέτρι. Ἡ λ. καί παρὰ Βλάχ. Εἰς τὸ άέτριν ἔγινεν άποβολή τοῦ λ, είτα δέ άναπτύχθη γ μεταξύ τῶν φων., ὅθεν ὁ τύπ. άγέτριν. Διὰ τὸ άλάτριπβ. τὸ ρ. άλετρεύω. τὸ άλέτριρ' ἔκ τοῦ άλέτρ' κατ' άνάπτυξιν συνοδίτου ἠθόγγ. μεταξύ δύο συμφ. καθῶς καὶ ἄσπρη-ἄσπρ' ἄσπιρ', μαύρη-μαύρ'-μαύρι', λίμνη-λίμν' λίμιρ' κττ. Περὶ τούτων ιδ. ἈνθΠαπαδοπ. Γραμμ. τορ. ιδιωμ. 22.

1) Τὸ ἄροτρον, γεωργικὸν ἐργαλεῖον πρὸς ἄροσιν τῆς γῆς συνιστάμενον ἔκ τριῶν κυρίων μερῶν, τοῦ ἐλύματος (λετροπόδι), τῆς ἐχέτης (χερήτρα), τοῦ ρυμοῦ (σταβάρι) καὶ τοῦ ὕνιου κοιν. καὶ Καπ. (Ἀνακ. Ἀραβάν. Πιστ. Οὐλαγ. Σίλατ. Συνασσ. κ.ά.) Πόντ. (Κερασ. Κολων. Κούωρ. Ὁφ. Σαράχ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Τσακων. : Φρ. Κάνον ἄλέτρ' (ἄροτριῶ) Θράκ. (Αἰν. κ.ά.) Τὸ περνάω τὸ χωράφι τρία ἄλετρια (τὸ ἄροτριῶ τρίς) Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κορινθ.) Πρῶτο ἄλέτρι (πρῶτον ὄργωμα) Κρήτ. Δεύτερον - τρίτον ἄλέτρ' (δεύτερον - τρίτον ὄργωμα) Στερελλ. (Αἰτωλ. κ.ά.) Τοῦ καλαμπόξ' θέλ' τρία ἄλετρια, τοῦ σ'τάρ' ἓνα (ὁ ἀγρός, εἰς τὸν ὁποῖον μέλλει νά σπαρῇ ἀραβόσιτος, πρέπει νά ὀργωθῇ τρίς, εἰς τὸν ὁποῖον μέλλει νά σπαρῇ σῖτος, ἅπαξ) αὐτόθ. Ἐκαμα τὸ χωράφι διτὸ ἄλετρια (τὸ ὄργωσα δις) Κρήτ. Φ'τεύουν μι τ' ἄλέτρ' (φυτεύω τι ἀφοῦ ὀργώσω δύο τρεῖς φορές τὴν γῆν μετ' τὸ ἄροτρον) Μακεδ. (Χαλκιδ.) || Παροιμ. φρ. Δεύτερο ἄλέτρι, δεύτερο δεμάτι (ἡ διπλῇ ἄροτρίωσις διπλασιάζει τὴν παραγωγήν) Κεφαλλ. || Ἄσμ.

Ὅταν ἀρχίσῃ ὁ Αὐγουστος νὰ βαρυχειμωνιάσῃ, ὁ γεωργὸς τ' ἄλέτρι του ἀμέσως ἄς ταιριάσῃ (ἂν ὁ χειμὼν προμηνύεται πρῶιμος, πρέπει ὁ γεωργὸς ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ ἄροτρον διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἔνωρις τὴν ἄροτρίωσιν) Πελοπν. (Μεσσ.)

Κατὰ τὸν ἄντραν τὸ σπαθί, κατὰ τὸν βοῦν τ' ἄλέτρι (ὅτι τὰ πάντα πρέπει νὰ εἶναι σύμμετρα καὶ ἀνάλογα) Κάμπ.

Ἀποὺ ν' τ' ἄλέδρι δου μηλεὰ καὶ ὁ ζυγὸς του δάφνη, κ' εἶν καὶ τὸ βουκεδράκι δου βασιλικὸ κλωνάρι Κρήτ.

Φέρουν ζευγάρι ἀπ' τὸ βουνὸ κι ἄλάτρι ἀπὸ τοὺς κάμπους ΣΖαμπέλ. ἔνθ' ἂν. Συνών. ιδ. ἐν λ. άλετήρι. β) Τὸ ἔλυμα τοῦ ἄρότρου, ἥτοι τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ ὄλου ἐργαλείου καὶ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁποῖου ἐφαρμόζεται τὸ ὕνιον, Κίμωλ. Νάξ. Ρόδ. Σέρφ. Σίφν. Σῦρ. κ.ά. Συνών. άλετροπόδα, άλετροπόδι.

γ) Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ρυμοῦ τὸ συνεχόμενον μετὰ τοῦ ἐλύματος, τὸ ὁποῖον συνήθως εἶναι καμπύλον καὶ πολλαχοῦ ἰδιαίτερον ἐντελῶς προσαρμοζόμενον πρὸς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ρυμοῦ Στερελλ. (Αἰτωλ.) 2) Ὁ ἄστερισμὸς τῆς Μεγάλης Ἀρκτοῦ Μακεδ. 3) Ὁ ἄστερισμὸς τῆς Πλειάδος Θεσσ.

Πβ. άλετρο.

άλετριίδα ἢ, Μύκ. άλεδρίδα Μύκ. Σῦρ. 'λεδρίδα Ἀνδρ.

Πιθανῶς ἔκ τοῦ οὐσ. άλέτρι.

Φυτόν τι ἐδώδιμον.

άλετριζω Ἡπ. Θήρ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κρήτ. Χίος κ.ά. — Λεξ. Κομ. Πόππλετ. Λάουνδ. Περίδ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἡπίτ. Βλαστ. άλιτριζον Ἡπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. άλέτρι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

Καλλιεργῶ τὴν γῆν διὰ τοῦ ἄρότρου, ἄροτριῶ ἔνθ' ἂν. : Γῆ άλετρισμένη Λεξ. Πόππλετ. Συνών. άλετρεύω.

άλετρισμα τό, Ἡπ. — Λεξ. Κομ. Λάουνδ. Ἡπίτ. Μ. Ἐγκυκλ. Βλαστ.

Ἐκ τοῦ ρ. άλετριζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Καλλιέργεια τῆς γῆς διὰ τοῦ ἄρότρου, ἄροτριασμός. Συνών. ὄργωμα.

άλετρίτης ὁ, Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. άλέτρι.

Τὸ καρφίον, διὰ τοῦ ὁποῖου καρφώνονται ἐπὶ τοῦ ἐλύματος τοῦ ἄρότρου τὰ λεγόμενα φτερά. Πβ. άλε-
τράφτι.

άλετρο τό, ἄριτρον Σάμ. ἔρατρε Τσακων. ἔρατσε Τσακων. ἄλοτρο Ἰκαρ. ἄλειτρον Ἡπ. (Χιμάρ.) Ἰκαρ. Κύπρ. Κῶς Ρόδ. Τήλ. Χίος (Καρδάμ.) κ.ά. — Λεξ. Λάουνδ. ἄλετρο Ἀμοργ. Ἀνδρ. Εὐβ. (Κάρυστ.) Ἰκαρ. Ἰων. (Καράμπ.) Κύθν. Κῶς Μύκ. Νάξ. Πάρ. (Λεῦκ.) Σύμ. Τήλ. Τήν. κ.ά. ἄλιτρον Λέσβ. κ.ά. ἄλατρον Κάμπ. ἄλατρο Ἀπουλ. (Καλημ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Κάλυμν. Κάμπ. Κέρκ. (Ἀργυ-
ράδ. κ.ά.) Σίφν. κ.ά. — ΚΘεοτόκ. Καραβέλ. 84 ἄλατρον Καλαβρ. (Μπόβ.) ἄλειτρος ὁ, Ἡπ. Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἄροτρον, ἐν ᾧ τὸ ο ἐτράπη εἰς ε διὰ τὸ ρ, ὁ δὲ τύπ. ἄρετρον ἔγινεν ἄλετρο τραπέντος τοῦ ρ εἰς λ κατ' άνομ. Τὸ ἄλετρον καὶ παρὰ Πορτ.

1) Τὸ γεωργικὸν ἐργαλεῖον ἄροτρον σύνθηθ. καὶ Ἀπουλ. (Καλημ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Τσακων. : Ἐξέξασιν 'ς τ' ἄλειτρον τὸ ζευγάριον Κύπρ. Ἀλειτρον ξύλενον - σιερέτινον (σιδηροῦν) αὐτόθ. Ἀνθρῶπος μ' ἓνα ἄλατρο 'ς τὸν ὦμο ὠδηγοῦσε 'ς τὸ χωρὶ τὸ μαῦρο καματερό του ΚΘεοτόκ. ἔνθ' ἂν. || Φρ. Κάμνω πέντε ἄλειτρα τ' ἀμπέλι (τὸ ὀργώνω πεντάκις) Κῶς || Ἄσμ.

Καινούργιος ὅπ' ὁ ἄλειτρος, Σύρμω μαλαματένια, καινούργιος ὅπ' ὁ ἄλειτρος, ἄξιο 'ταν τὸ ζευγάρι

Ἡπ. 2) Τὸ ἔλυμα τοῦ ἄρότρου Σίφν. Συνών. άλε-
τροπόδα, άλετροπόδι.

Πβ. άλέτρι.

άλετροδέμα τό, Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. άλέτρι καὶ δέμα.

Δεσμὸς τις ἡ κρίκος ἔκ σχοινίου, ὅστις περισφίγγεται περὶ τι ἀντικείμενον ἐλκομένων κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν τῶν ἄκρων τοῦ σχοινίου (τοιοῦτος δεσμὸς τιθανῶς ἐχρη-
σιμοποιεῖτο ἄλλοτε πρὸς σύνδεσιν τοῦ ρυμοῦ τοῦ ἄρότρου πρὸς τὸν ζυγόν).

άλετροζυγα τά, Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.)

Ἐκ τῶν οὐσ. άλέτρι καὶ ζυγόν, δι' ὃ ιδ. ζυγός.

Τὸ ἄροτρον μετὰ τοῦ ζυγοῦ: Παροιμ. Τ' ὀκνᾷ' κον τὸ βούδ' τὴν Κερεκὴν λείδ' τ' ἄλετροζυγα (τὸ ὀκνηρὸ βόδι τὴν Κυριακὴν λείχει τ' ἄλ.) Συνών. ζυγάλετρα.

άλετροθηλειά ἢ, ἀμάρι. ἄλιτρονθιλειά Ἡμβρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. άλέτρι καὶ θηλειά, παρ' ὃ καὶ θελειά - θιλειά.

1) Εἶδος κόμβου ἡ δεσμοῦ διὰ σχοινίου, ὁποῖος εἶναι ὁ πρὸς τὴν λαβὴν τοῦ ἄρότρου δεσμὸς τῶν ἡνίων τῶν ἄροτριῶντων βοῶν. 2) Ἐπιρρηματ. κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἄλετροθηλειᾶς: Δένου τοῦ σκ'νὶ ἄλιτρονθιλειά.

